

دربار خنک های شاهنامه

مؤلف

محمد رضا کمالی

www.ketabo.ir

سرشناسه	:	کمالی، محمد رضا، ۱۳۴۷
عنوان و نام پدیدآورنده	:	راز جنگ های شاهنامه / مولف: محمد رضا کمالی ویراستار: اکرم ظهور پرواز
مشخصات نشر	:	مشهد: مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب.
مشخصات ظاهری	:	۳۵۲ ص
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۱۴۳-۷
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
موضوع	:	فردوسی، ابوالقاسم، شاهنامه - جنگ
شناسه افزوده	:	اکرم ظهور پرواز، ۱۳۵۰- ویراستار
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۷ ک۸ ج۹/ PIR۴۴۹۷
رده‌بندی دیویی	:	۸۱۶/۲۱
شماره کتابشناسی، ملی	:	۵۲۰۰۸۰۷

نام کتاب		راز جنگ های شاهنامه
مولف		محمد رضا کمالی
ویراستار		اکرم ظهور پرواز
ناشر		مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب
طراح و صفحه آرا		حامد منصوریان
نوبت چاپ		اول ۱۳۹۷
قطع		وزیری
شمارگان		۱۰۰۰ نسخه
قیمت		۳۰۰۰ تومان
چاپ		معین
شابک		۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۱۴۳-۷

مرکز پخش: مشهد، خیابان امام خمینی، جنب اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
 بازرگانی: ۰۵۱)۳۲۲۸۱۴۱۰ (سفرشات: ۰۵۱)۳۲۲۸۳۴۲۲ (دفتر نشر: ۰۵۱)۳۲۲۸۰۱۶۷
 Web site - www.zarihaftab.ir Email - zarihaftab@gmail.com

«حق چاپ محفوظ است»

فصل اول - جنگ‌های کین‌خواهی

- ۱) نبرد فریدون و ضحاک به کین‌خواهی جمشید ۲۰
- ۲- جنگ منوچهر با سلم و تور به کین‌خواهی ایرج ۴۷
- ۳) نبرد نودر و افراسیاب به کین‌خواهی خزر و انوشیروان ۶۷
- ۴- نبرد زال و خزر و انوشیروان ۸۰
- ۵) نبرد رستم و افراسیاب به کین‌خواهی سیاوش ۸۷
- ۶- جنگ‌های پراکنده سپاه ایران و توران ۱۰۷
- الف) نبرد بیژن و رستم ۱۰۷
- ب) نبرد بیژن و تژاو ۱۱۱
- ج) شبیخون پیران بر سپاه ایران ۱۱۶
- ۷- نبرد سپاه ایران به سپهسالاری کیس با سپاه توران ۱۲۲
- ۸- نبرد همایون (بین سپاه ایران و توران به کین‌خواهی سیاوش) ۱۲۸
- ۹- نبرد رستم با کاموس کشانی ۱۴۶
- ۱۰- نبردهای رستم با پهلوانان سپاه خاقان چین ۱۴۹
- الف) نبرد رستم و چنگش ۱۴۹
- ب) نبرد رستم و هومان ۱۵۱
- ج) نبرد رستم و شنگل ۱۵۷
- د) نبرد رستم با انبوه سپاه توران و چین ۱۶۵
- هـ) نبرد سپاه ایران با کافور ۱۶۸
- و) نبرد رستم و فولادوند ۱۷۰
- ز) نبرد رستم و اکوان دیو ۱۷۵

۱۷۹	(۱۱) جنگ‌های داستان دوازده رخ
۱۸۳	الف) نبرد بیژن و هومان
۱۸۸	ب) نبرد بیژن و نستیهن
۱۸۹	ج) نبرد گودرز و پیران
۲۰۶	(۱۲) جنگ بزرگ کیخسرو و افراسیاب

فصل دوم - جنگ‌های نام و ننگ

۲۳۸	(۱) نبرد رستم و سهراب از دیدگاه رستم
۲۳۸	الف - شروع، استال و نحوه آشنایی رستم و تهمینه
۲۴۱	ب - انگیزه سهراب در جنگ با ایران
۲۴۶	ج - انگیزه رستم از نبرد با سهراب
۲۵۲	(۲) نبرد فریبرز کاووس با توران (نبردهای بهرام)
۲۶۶	(۳) نبرد رستم و اشکبوس
۲۷۵	(۴) نبرد رستم و پهلوانان ایرانی با توران پس از آزادمازی بیژن
۲۸۰	(۵) نبرد رستم و اسفندیار از دیدگاه رستم

فصل سوم - جنگ‌های وطن‌خواهی و محافظت از تاج و تخت

۲۹۸	(۱) جنگ گیو با پیران و دلیران توران
۳۱۱	(۲) جنگ بیژن و گرازان
۳۱۶	(۳) شبیخون رستم بر افراسیاب

فصل چهارم - جنگ‌های غرور و خودخواهی و عناد با پادشاه

۳۲۰	(۱) نبرد ضحاک و جمشید
۳۲۹	۲- نبرد طوس و فرود (مخالفت طوس با فرمان پادشاه)
۳۴۷	در پایان باید گفت
۳۴۹	فهرست منابع و مآخذ

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بزرگ‌درد
خداوند نام و خداوند جسامی خداوند روزی ده رهنمای
(۱-۲)

شاهنامه فردوسی که به عنوان حماسه ملی ایران شهرت یافته، اثری گرانبه‌دار و عظیم است که فقط با غور در آن می‌توان به عمق داستانهای آن پی برد. در عین حال باید اعتراف کرد که پی بردن به راز داستانهای آن کاری بس دشوار است که نیاز به مطالعه و تأمل فراوان دارد.

بخش عمده شاهنامه به نبرد میان دو نیروی خیر و شر اختصاص دارد که شامل جنگ‌های ایرانیان و تورانیان - که عمده نبردهای شاهنامه را شامل می‌گردد - جنگ‌های پهلوانان با نیروهای اهریمنی و شیطانی، جنگ‌های تن به تن میان پهلوانان هفت خانها و ... که هر کدام از این نبردها دارای اسرار و رموز فراوانی است. که برای پی بردن به آنها دقت و مطالعه فراوان لازم است.

نگارنده در پرداختن به این موضوع سعی کرده است تا حد ممکن این اسرار و رموز را مورد بررسی قرار داده و حاصل بررسی خویش را با عنوان «راز جنگ‌های شاهنامه» به خوانندگان عرضه نماید. این تحقیقات تنها در پرداختن به علل وقوع جنگ‌ها خلاصه نگردد بلکه علت وقوع هر جنگ تنها بخشی از این بررسی را شامل می‌شود. رفاقت اعظم بحث به رمز و رازهایی فراتر از علل وقوع اختصاص می‌یابد؛ تعارض و تضادی که در هر نبرد به چشم می‌خورد، نیروهای مرموزی که در جنگ دخالت‌های غیر مستقیم دارند، علل ظاهری و پنهانی جنگ‌ها، و ... موضوعاتی است که در بررسی راز جنگ‌ها به آنها پرداخته می‌شود.

در این کتاب ابتدا بحث مختصری پیرامون حماسه و اسطوره فراهم آمده که باتوجه به دشواری این بحث سعی شده است، حتی‌المقدور توضیح کوتاهی به دور از تفصیل در این مورد ارائه گردد. نبردهایی که در این مجال به بررسی

نها پرداخته شده، فقط مربوط به دوران اساطیری و حماسی شاهنامه است. و از بررسی جنگهای دوره تاریخی به دلیل گسترده شده بحث خودداری شده است. به منظور سهولت در بررسی و تدوین ابتدا هر کدام از جنگها براساس علل وقوع آنها در یکی از فصلهای تعیین شده قرار گرفته، و سپس به بحث و بررسی در مورد هر نبرد پرداخته شده است. برخی از جنگها را از چند دیدگاه می‌توان مورد بررسی قرار داد. به عنوان نمونه؛ نبرد رستم و اسفندیار، اگر از دیدگاه اسفندیار مورد بررسی قرار گیرد انگیزه دین بهی و حتی کسب تاج و تخت در آن مورد پیدا می‌کند. اما در این کتاب این نبرد از دیدگاه رستم، در عنوان بندی و فهرست قرار گرفته است و باید گفت از دیدگاه رستم هیچ انگیزه‌ای جز دوری از ننگ و کسب نام و جود نام است. بنابراین در فصل دوم «جنگهای نام و ننگ» قرار گرفته است البته در متن و سرگام بررسی داستان، انگیزه اسفندیار نیز در این نبرد مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته است.

همانطور که پیش از این بیان گردید، دستیابی به کنه مطالب شاهنامه، جز با مطالعه فراوان و دقت و تأمل عمیق میسر نمی‌گردد. نگارنده برای دستیابی به این اسرار بسیاری از منابع و مآخذی را که در مورد شاهنامه نگاشته شده، و دسترسی به آنها خالی از زحمت نبوده مطالعه نموده و به نقد و بررسی مطالب آنها پرداخته است. و شاهنامه نیز به عنوان منبع اصلی همیشه پیش رو بوده است که گاه برای دستیابی به این اسرار، مجبور بوده داستانی را چند بار مطالعه نماید. از جمله داستان جنگ بزرگ (نبرد کیخسرو و فراسیاه).

شاهنامه یک جلدی که نشر قطره آن را از روی نسخه شاهنامه چاپ مسکو در یک جلد منتشر نموده به عنوان منبع اصلی مورد استفاده قرار گرفته است. و ابیاتی که در متن کتاب آمده از این نسخه برداشت شده و ارجاعات براساس همین منبع است. عدد سمت چپ نمودار صفحه و عدد سمت راست شماره بیات را نشان می‌دهد.

به عنوان مثال ابیاتی که در ابتدای همین بحث آمده، به این شکل ارجاع

داده شده (۱،۱-۲) یعنی صفحه یک ابیات یک تا دو.

در پایان کتاب فهرست منابع و مآخذ براساس نام کتاب یا مجله و به ترتیب حروف الفبا ارائه گردیده است. که نحوه استفاده از این منابع به دو شکل بوده است؛ یا برداشت کامل از متن، یا مفهوم متن که برداشت نگارنده از آن مطلب است. امید است، با ارائه این کتاب گامی هرچند کوچک در راه معرفی آثار ادبی گذشتگان که در بردارنده فرهنگ و تمدن بزرگ و اصیل قوم ایرانی است برداشته و به عنوان یکی از کارشناسان ارشد این رشته دین خود را به زبان وادب فارسی ادا نموده باشم.

در پایان خود را موظف می‌دانم که قدردان زحمات بی‌دریغ استادان و معلمان خود باشم. که در این راه با راهنمایی‌های خردمندانه و مشفقانه خویش چراغ راه فراسوی این حقیر داشتند. تا پس از چهلای از این مسیر پر پیچ و خم ادب پارسی را پیموده باشم.

والسلام

محمد رضا کمالی - خرداد ماه ۱۳۹۷